

Załącznik Nr 1

do Uchwały Nr 99/XII/2016

Rady Gminy w Nowym Duninowie

z dnia 12 lutego 2016

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY NOWY DUNINÓW NA LATA
2016-2022**

Nowy Duninów, luty 2016

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Procedura tworzenia Strategii.....	2
2.1 Uwarunkowania prawno-systemowe.....	2
2.2 Metodyka prac nad Strategią.....	3
3. Charakterystyka gminy Nowy Duninów – wybrane elementy.....	5
3.1 Sytuacja demograficzna.....	6
3.2 Zasoby mieszkaniowe.....	7
3.3 Edukacja.....	8
3.4 Kultura i sport.....	9
3.5 Ochrona zdrowia.....	9
3.6 Bezpieczeństwo publiczne.....	9
3.7 Organizacje pozarządowe.....	10
3.8 Pomoc społeczna.....	11
4. Charakterystyka głównych problemów społecznych gminy Nowy Duninów.....	14
4.1 Ubóstwo.....	14
4.2 Bezrobocie.....	17
4.3 Niepełnosprawność, długotrwała choroba.....	20
4.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	21
4.5 Alkoholizm.....	23
5. Analiza SWOT.....	26
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowy Duninów na lata 2016-2022.....	29
6.1 Główny cel strategiczny.....	29
6.2 Cele strategiczne szczegółowe.....	29
6.3 Planowane działania związane z realizacją celów szczegółowych.....	29
7. Harmonogram.....	36
8. Planowany budżet.....	37
9. Monitoring i ewaluacja.....	37

- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286);
- 10) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- 11) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 r., poz. 124 z późn. zm.);
- 12) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r., poz. 1118 z późn. zm.)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowy Duninów na lata 2016 - 2022 wpisuje się i odnosi do lokalnych programów, przyjętych uchwałą Rady Gminy Nowy Duninów.

Zaliczamy do nich:

- 1) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nowy Duninów na lata 2014 – 2016 przyjęty Uchwałą Nr 240/XXX/14 Rady Gminy Nowy Duninów z dnia 28 lutego 2014 roku;
- 2) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Nowy Duninów na 2016 rok przyjęty Uchwałą Nr 89/XI/2015 Rady Gminy w Nowym Duninowie z dnia 30 grudnia 2015 roku;
- 3) Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2018 przyjęty Uchwałą Nr 36/V/2015 Rady Gminy Nowy Duninów z dnia 27 marca 2015 roku;
- 4) Program współpracy Gminy Nowy Duninów z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2016 przyjęty Uchwałą Nr 76/IX/2015 Rady Gminy Nowy Duninów z dnia 06 listopada 2015 roku.

2.2 Metodyka prac nad strategią

Pierwszym etapem pracy nad Strategią było zebranie oraz analiza danych statystycznych w zakresie demografii, ochrony zdrowia, świadczonej pomocy społecznej, rynku pracy, uzależnień, mieszkalnictwa, bezpieczeństwa mieszkańców oraz systemu edukacji, niezbędnych do charakterystyki sytuacji społecznej w gminie Nowy Duninów.

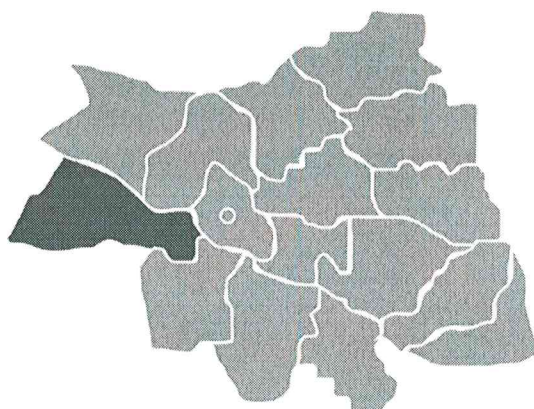
Wyjściowym materiałem diagnostycznym dla budowanej Strategii była analiza badawcza problemów społecznych na podstawie dokumentacji będącej w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Duninowie. Korzystano również z licznych informacji pozyskanych z Urzędu Gminy, Urzędu Statystycznego, jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej.

Diagnoza poszczególnych obszarów polityki społecznej została podzielona na trzy części – pierwsza zawiera ogólną charakterystykę gminy Nowy Duninów, druga opisuje główne problemy społeczne oparte na kwestiach, określonych zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, natomiast trzecia określa cele – lokalne polityki społeczne dla rozwoju gminy Nowy Duninów, wynikające z ogólnopolskich zmian społecznych i demograficznych, a także zmian zachodzących w polityce społecznej.

3. Charakterystyka gminy Nowy Duninów – wybrane elementy

Elementy składowe	
Powierzchnia: 14 623 ha	
Gęstość zaludnienia: 27 osób na 1 km ²	
Ludność w 2015 roku, w tym: 3 956	Kobiety 2022
	Mężczyźni 1934

Rysunek 1 Umiejscowienie Gminy Nowy Duninów na mapie powiatu plockiego

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Nowy_Duninów_\(gmina\)#/media/File:POL_powiat_plocki_gmina_nowy_duninow_map.svg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Nowy_Duninów_(gmina)#/media/File:POL_powiat_plocki_gmina_nowy_duninow_map.svg)

Gmina Nowy Duninów położona jest w powiecie plockim, na pograniczu województw mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego, w odległości 20 km od Płocka i 30 km od Włocławka. Gmina obejmuje obszar o powierzchni 146,23 km², czyli 14 623 ha. Administracyjnie gmina dzieli się na 13 sołectw. Środowisko przyrodnicze gminy należy do jednego z największych walorów tego obszaru. Teren gminy Nowy Duninów leży w północnej części Pojezierza Gostynińskiego, w dolinie Wisły, w bezpośrednim sąsiedztwie Zbiornika Włocławskiego. Lasy w Gminie Nowy Duninów zajmują 65,5% jej powierzchni. Gmina Nowy Duninów w dużej części (103,9 km²) wchodzi w obręb Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego.

W gminie nie występują większe podmioty gospodarcze. Do głównych pracodawców należy zaliczyć instytucje gminne oraz funkcjonujące na terenie gminy ośrodki wypoczynkowe. Znaczna część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie poza jej granicami, głównie w Płocku, Gostyninie i Włocławku.

Rolnictwo produkcyjne znajduje się w sołectwach dysponujących glebami o wyższej klasie bonitacyjnej, czyli Brwilno, Dzierżazna, Popłacin i Wola Brwileńska.

Na terenie gminy Nowy Duninów zauważalne są zmiany głównie w zakresie rozbudowy infrastruktury sprzyjającej zarówno rozwojowi turystyki i rekreacji, jak również stwarzającej dogodne warunki do osadnictwa.

W strukturze demograficznej mieszkańców gminy widać stopniowy proces zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia) i produkcyjnym, a wzrost osób w wieku poprodukcyjnym.

W gminie, podobnie jak w większości gmin w Polsce, ponad połowę mieszkańców (51,1%) stanowią kobiety (mężczyźni odpowiednio 48,9%).

W okresie realizacji Strategii negatywne zjawisko starzenia się mieszkańców gminy Nowy Duninów będzie wzrastać, ponieważ osoby w wieku produkcyjnym wejdą w wiek poprodukcyjny, a w gminie ma miejsce ujemny przyrost naturalny ludności.

Wskaźnikami sytuacji demograficznej są różnice pomiędzy liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów oraz saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym.

W gminie Nowy Duninów przedstawia się ruch naturalny ludności następująco:

Tabela: Przyrost naturalny w gminie Nowy Duninów w latach 2012-2015 (wskaźniki obciążenia demograficznego)

PŁEĆ	2012		2013		2014		2015	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Liczba urodzeń	26	26	16	17	17	21	20	17
Liczba zgonów	23	25	18	17	14	25	25	21
Przyrost naturalny	4		-2		-1		-9	

Źródło : Ewidencja ludności – Urząd Gminy w Nowym Duninowie

Na szczególną uwagę w gminie Nowy Duninów zasługuje potrzeba dostosowania infrastruktury społecznej do potrzeb rosnącej populacji osób w wieku poprodukcyjnym poprzez rozwój wsparcia materialnego i rzeczowego, dostępności usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, jak również aktywnych form spędzania czasu wolnego, prowadzenie polityki prorodzinnej oraz poprzez przeciwdziałanie szeroko rozumianemu wykluczeniu społecznemu seniorów.

3.2 Zasoby mieszkaniowe

Gmina Nowy Duninów dysponuje 54 lokalami komunalnymi i 3 lokalami socjalnymi. Liczba mieszkań w zasobie gminy od wielu lat nie zmienia się. Jednocześnie liczba złożonych podań o przydział lokalu komunalnego w 2014r. wynosiła 44 podania, natomiast o przydział lokalu socjalnego 3 podania.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że w gminie Nowy Duninów nie rozwija się gospodarka mieszkaniowa. Zapotrzebowanie na lokale komunalne i socjalne jest duże, o czym świadczy liczba osób oczekujących.

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w 2015r. wynosi 87. Koszt wypłaconych dodatków mieszkaniowych w omawianym okresie to kwota 12 463,03 zł.

Zasoby mieszkaniowe w gminie Nowy Duninów stanowią jeden z ważnych obszarów strategicznych, sprzyjających ograniczaniu odpływu młodych ludzi do miast.

Aby gospodarka mieszkaniowa mogła się rozwijać należy również kreować warunki do rozwoju gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju życia kulturalnego i społecznego.

3.4 Kultura i sport

Organizatorem i współorganizatorem wszelkich działań kulturalnych na terenie gminy Nowy Duninów jest Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Duninowie. Integralną częścią placówki jest Świetlica Socjoterapeutyczna świadcząca wielorakie wsparcie dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej i ekonomicznej.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Duninowie i Świetlica Socjoterapeutyczna w Soczewce starają się swoją ofertą programową dostosować do wymagań lokalnej społeczności. W celu umożliwienia dostępu do zajęć organizowanych przez placówkę większej liczbie mieszkańców prowadzone są one w trzech miejscowościach gminy: Soczewce, Nowym Duninowie i Lipiankach. Problem jest niewystarczający budżet, aby zaspokoić potrzeby i zainteresowania większości.

W gminie funkcjonują dwie placówki biblioteczne - szkolna i publiczna, udostępniające uczniom i mieszkańcom zbiory z różnych dziedzin wiedzy.

Mieszkańcy gminy mają możliwość nieodpłatnego korzystania z ogólnie dostępnych boisk przy szkołach w Nowym Duninowie i Soczewce, powstałych w ramach programu Moje boisko Orlik 2012. Gmina jest także właścicielem boiska w Nowym Duninowie, przeznaczonego do organizacji wszelkiego rodzaju imprez i spotkań sportowych oraz rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.

Na dynamikę zmian w obszarze kultury i sportu istotny wpływ ma ilość wydarzeń kulturalnych oraz sportowych, jak również powszechny do nich bezpłatny dostęp mieszkańców gminy. Istotnym czynnikiem jest angażowanie społeczności lokalnej w wydarzenia kulturalne, sportowe, spotkania okolicznościowe.

3.5 Ochrona zdrowia

W gminie Nowy Duninów opiekę zdrowotną zapewniają lekarze i pielęgniarki Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Rodzina z siedzibą w Nowym Duninowie i Soczewce. W roku 2012 oddano do użytku nowy lokal NZOZ, co pozwoliło na poprawę jakości usług.

Dynamika zmian w zakresie ochrony zdrowia polega na możliwości korzystania przez mieszkańców gminy z usług zdrowotnych w ramach podstawowej opieki medycznej finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia w NZOZ „Rodzina”.

Ograniczenia w opiece zdrowotnej polegają na dostępie do usług specjalistycznych, w tym ginekologicznych, rehabilitacyjnych.

Gmina Nowy Duninów nie ma wpływu na dostęp mieszkańców do niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym usług specjalistycznych. Może natomiast realizować działania profilaktyczne, promować aktywny styl życia, wspierać działalność terapeutyczną, umożliwiać dostęp do terapii rodzinnej, psychologicznej.

3.6 Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Nowy Duninów funkcjonuje Posterunek Policji, który bezpośrednio podlega Komisarjatowi Policji w Gąbinie. Rejon działania Posterunku, to rejon gminy Nowy Duninów. W posterunku zatrudnionych jest 4 funkcjonariuszy, w tym 1 dzielnicowy. Liczbę interwencji domowych i w miejscach publicznych, a także ujawnianych bądź zgłaszanych przez obywateli czynów zabronionych przedstawia poniższa tabela.

3.8 Pomoc społeczna

Za realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych przez administrację rządową w zakresie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o dodatku energetycznym, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o Karcie Dużej Rodziny i innych ustaw, aktów prawnych i programów rządowych mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Duninowie, ul. Osiedlowa 1, 09-505 Nowy Duninów.

W Ośrodku, na podstawie umowy o pracę, zatrudnionych jest sześciu pracowników, w tym kierownik, inspektor do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, trzech specjalistów pracy socjalnej, asystent rodziny oraz trzech pracowników na podstawie umowy cywilno-prawnej świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochody nie przekraczają kryterium dochodowego, ustalonego w ustawie o pomocy społecznej. Zgodnie z zapisami ustawy prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 604,00 zł
- rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 514,00 zł

Poza spełnieniem kryterium dochodowego konieczne jest wystąpienie co najmniej jednej okoliczności powodującej istnienie problemu społecznego np.: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa, wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zawłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, alkoholizmu lub narkomanii.

Świadczenia z pomocy społecznej przyznaje się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, który przeprowadza pracownik socjalny w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny. Przyznanie pomocy następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Tabela : Przyczyny zgłaszania się o pomoc społeczną (wybrany został jeden dominujący problem).

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW 2013 r.	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW 2014r.	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW 2015r.
1.	Ubóstwo	138	137	119
1.	Bezrobocie	128	115	99
2.	Niepełnosprawność	53	52	54
6.	Długotrwała choroba	31	34	36
3.	Rodzina niepełna	27	28	22
4.	Rodzina wielodzietna	16	14	9
7.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	20	21
8.	Alkoholizm	27	30	28
9	Opuszczenie zakładu karnego	2	2	1
10	Zdarzenie losowe	0	1	1

Źródło ; Dane ze sprawozdań GOPS Nowy Duninów

Rozważając powyższe dane należy posiadać wiedzę że podejmowane przez pracowników socjalnych problemy społeczne zwykle współistnieją i trudno jest zdiagnozować, który problem jest pierwotnym i determinującym trudną sytuację bytową osoby lub rodziny. Najczęściej bywa, że klienci pomocy społecznej za powód swoich problemów podają brak lub niskie źródło dochodu. Ludzie zwykle nie przyznają się do uzależnień, czy też bezradności, często zaś po prostu z takimi problemami się nie utożsamiają. Pracownicy ze swojej strony często za problem uważają to, co jest udokumentowane np. bezrobocie, mimo że faktycznie jest to problem wtórny.

W większości przypadków rodziny i osoby obejmowane są pomocą finansową pochodzącą z budżetu gminy i wojewody. Podobnie jak w latach poprzednich największy nacisk kładziony jest na pracę socjalną zmierzającą do wzmocnienia lub rozwinięcia aktywności i samodzielności życiowej osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

dochodowi uprawniającemu do bezzwrotnej pomocy finansowej oraz bezpłatnych świadczeń w tym: posiłku, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pracy socjalnej lub pobytu w domu pomocy społecznej. Dochód ten uprawnia do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej. Mamy więc do czynienia z ustawową granicą ubóstwa.

W świadomości społecznej ubóstwo funkcjonuje jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek.

Poniższy tabela przedstawia liczbę rodzin, które w latach 2013 – 2015 otrzymały pomoc z powodu występującego w rodzinie między innymi ubóstwa:

Tabela: Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w latach 2013 – 2015

Wyszczególnienie	Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo
Stan na : 31.12.2013r.	138
31.12.2014r.	137
31.12.2015r.	119

Źródło : Dane ze sprawozdań GOPS Nowy Duninów.

W świetle powyższych danych zadawalającym jest fakt, iż ubóstwo w gminie Nowy Duninów nie ma tendencji wzrostowej. W roku 2015 możemy zaobserwować spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w stosunku do lat poprzednich. Niewątpliwie ma to związek ze zmniejszeniem się w 2015r. ogółu liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Prognoza i rekomendacje:

Ubóstwo, jako kwestia społeczna zazwyczaj ma wiele przyczyn i najczęściej skorelowane jest z innymi zjawiskami społecznymi takimi jak bezrobocie, miejsce zamieszkiwania na wsi, wielodzietność, wykształcenie, wiek, uzależnienia, długotrwała lub ciężka choroba czy niepełnosprawność. Jednakże, na pierwszym miejscu wśród jego przyczyn wymienia się bezrobocie.

Bezsprzecznie na ograniczenie ubóstwa istotny wpływ będzie miała poprawa sytuacji gospodarczej kraju. Ważne jest jednak pobudzanie lokalnego rynku pracy czyli aktywne działania adresowane zarówno do osób poszukujących pracy, jak i do pracodawców.

Wyzwania dla gminy Nowy Duninów w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania ubóstwu:

Wsparcie dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości.
Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Rozwój ekonomii społecznej.
Zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości edukacji na jej wszystkich etapach oraz powszechnego dostępu do kultury.

4.2 Bezrobocie

Terminem bezrobocie potocznie określa się sytuację osoby nie posiadającej pracy i poszukującej pracy zarobkowej. W aktach prawnych stosuje się definicję bezrobocia rejestrowanego – czyli wprowadza się konieczność uzyskania statusu bezrobotnego poprzez rejestrację we właściwym urzędzie. Za bezrobotnych zarejestrowanych uznaje się, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoby niezatrudnione i niewykonyjące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne - zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub szkół wyższych gdzie studiują w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Tabela : Stan bezrobocia w gminie Nowy Duninów.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	
	Ogółem	W tym kobiety
Stan na: 31.12.2013r.	455	247
31.12.2014r.	400	225
31.12.2015r.	341	195

Źródło: Dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Płocku

Z powyższych danych wynika, że od 2013r. bezrobocie w gminie Nowy Duninów ma tendencję spadkową.

Z perspektywy pozycji na rynku pracy w nieco trudniejszej sytuacji od mężczyzn znalazły się kobiety, które przeciętnie stanowią 55% osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Płocku.

Tabela : Profile pomocy.

WIEK	Bezrobotni ogółem	Kobiety
	Stan na: 31.12.2015	Stan na: 31.12.2015
I profil	5	2
II profil	235	132
III profil	73	46

Źródło : dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Płocku

Powiatowy Urząd Pracy ustala dla bezrobotnego jeden z trzech profili pomocy:

Profil pomocy I – dla osób aktywnych, gotowych od razu do podjęcia zatrudnienia.

Profil pomocy II – dla osób wymagających intensywnego wsparcia ze strony urzędu w celu znalezienia zatrudnienia.

Profil pomocy III – dla osób oddalonych od rynku pracy, wymagających szczególnego wsparcia ze strony urzędu i innych instytucji rynku pracy.

Ustalenie jednego z trzech profili pozwala oczekiwać skutecznej pomocy ze strony urzędu pracy, jak i innych instytucji za pośrednictwem urzędu pracy.

W gminie Nowy Duninów z powodu bezrobocia ze świadczeń z pomocy społecznej w 2015 roku skorzystały 42 osoby i rodziny. Świadczenia dla osób bezrobotnych były kierowane w formie świadczeń pieniężnych i w formie pracy socjalnej oraz w latach 2009 – 2014 realizowany był projekt systemowy z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji – współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela : Świadczenia w formie zasiłku okresowego z powodu bezrobocia w latach 2013 - 2015

Wyszczególnienie	Liczba osób i rodzin korzystających z zasiłku okresowego z powodu bezrobocia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Stan na : 31.12.2013r.	56	197	56 031
31.12.2014r.	57	181	56 501
31.12.2015r.	42	161	64 581

Zródło : Dane ze sprawozdań GOPS Nowy Duninów.

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują na spadek liczby osób i rodzin korzystających z zasiłku okresowego z powodu bezrobocia w 2015r. Natomiast wzrost wydatków na zasiłki okresowe z powodu bezrobocia w w/w okresie spowodowany jest waloryzacją świadczeń z pomocy społecznej od miesiąca października 2015r.

Prognoza i rekomendacje:

Długotrwałe bezrobocie i nieskuteczny system zabezpieczenia społecznego stanowią główne czynniki warunkujące zjawisko wykluczenia społecznego. Osoby długotrwałe bezrobotne stopniowo tracą swoje umiejętności i nawyki zawodowe, tracą chęć do pracy oraz motywację do jej szukania. Sytuacji tej towarzyszą zubożenie materialne osób i rodzin, poczucie zagrożenia, konflikty w rodzinie, a tym samym patologia życia rodzinnego, bardzo często alkoholizm i przemoc.

Ponieważ na poziomie jednostki bezrobocie powoduje brak wiary we własne siły i niską samoocenę, co w konsekwencji prowadzi do niezdolności pokonywania samodzielnie powstających problemów, osoby bezrobotne powinny być objęte systemem wsparcia w celu uaktywnienia w poszukiwaniu pracy, umożliwienia przekwalifikowania, motywowania i przygotowywania do podejmowania własnej działalności gospodarczej.

Niskie lub nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku wykształcenie poważnie zmniejsza szansę na zatrudnienie. Jednocześnie osoby bezrobotne ze względu na brak finansów, bariery przestrzenne i instytucjonalne mają ograniczone możliwości w zakresie podwyższania bądź zmiany swoich kwalifikacji. W stosunku do tej grupy osób konieczne jest podejmowanie działań poszerzających ich dostęp do wiedzy, efektywnych szkoleń zawodowych, usług doradczych i pośrednictwa pracy.

Z punktu widzenia przeciwdziałania bezrobociu, niepokojącym jest fakt braku funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych.

Prognoza i rekomendacje:

Osoby i rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności lub długotrwałej choroby, z powodu barier architektonicznych i społecznych nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego oraz z przysługujących im praw, co w konsekwencji prowadzi do ich społecznego wykluczenia.

Na terenie gminy Nowy Duninów obserwuje się brak działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym, mającym na celu przeciwdziałanie zjawisku spychania ich na margines życia społecznego.

Obserwacje pracowników socjalnych pozwalają stwierdzić, że w najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby niepełnosprawne samotne, pozostające bez wsparcia rodziny. Pozostawione same sobie stwarzają zagrożenie dla własnego zdrowia i życia oraz wzbudzają atmosferę niepewności i nieufności. Konieczne jest zatem stworzenie systemowych rozwiązań, które zapobiegałyby tego typu zjawiskom i pozwalały osobom niepełnosprawnym na uczestnictwo w życiu społecznym. Ponadto niezbędne jest udostępnienie możliwości korzystania z instytucji świadczących osobom niepełnosprawnym kompleksową pomoc w zakresie rehabilitacji oraz aktywizacji społeczno-zawodowej. Istnieje również potrzeba aktywizowania osób niepełnosprawnych w wszelkich placówkach (np. warsztaty terapii zajęciowej) motywujących do wyjścia z domu oraz pozwalających na nabycie i rozwinięcie różnych umiejętności, np. z zakresu pełnienia ról społecznych, artystycznych itp.

Wyzwania dla gminy Nowy Duninów w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej chorobie:

Monitorowanie skali problemu.
Aktywizowanie społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem własnej aktywności osoby niepełnosprawnej w podejmowaniu wyzwań.
Rozwój usług środowiskowych wspierających osoby chore i niepełnosprawne i ich rodziny.

4.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Rodzina jest najlepszym środowiskiem rozwoju. W ujęciu socjologicznym jest definiowana jako najmniejsza grupa społeczna, w której zachodzą interakcje między jej członkami i która ma wspólne cele. Winna zabezpieczać potrzeby materialne, psychiczne i społeczne jej członków. Jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Ma zasadniczy wpływ na kształtowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. Wiadome jest, że dla dziecka stanowi najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest ono opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Bezpośrednio oddziałując na dziecko przekazuje mu swój system wartości, tradycje i poglądy, które niewątpliwie rzutują na jego dalsze życie.

Jednak nie wszystkie rodziny spełniają swoje funkcje w sposób prawidłowy. W wielu z nich występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. Trudności te mogą pojawiać się

grupach samopomocowych, skupiających osoby z podobnymi problemami i doświadczeniem w podejmowaniu ich rozwiązania.

Zarówno rodzicom, jak i dzieciom należy umożliwić korzystanie z usług specjalistów zatrudnionych w placówkach działających na rzecz pomocy rodzinie. Działaniem alternatywnym dla dobra rodziny jest funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego, w skład którego wchodzi (w zależności od potrzeb) pracownik socjalny, lekarz, policjant, pedagog szkolny, kurator sądowy. W przypadku rodzin z wieloma dysfunkcjami w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego podejmowane jest wspólne opracowanie długofalowej pomocy mającej na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych i stopniowe doprowadzenie do usamodzielnienia się rodziny.

Warunkiem efektywnej realizacji wyżej opisanych zadań jest nawiązanie współpracy z innymi instytucjami i wypracowanie wspólnych metod działania.

Wyzwania dla gminy Nowy Duninów w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego:

Monitorowanie skali problemu.
Rozwój systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
Zmiana proporcji w udzielanych świadczeń z form biernych głównie pieniężnych na formy aktywizujące rodzinę do samodzielności.
Rozwój usług i warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej rodziców dzieci w szczególności w wieku 0 – 6 lat.
Rozwój kompleksowego systemu instytucji pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji i zdrowia na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
Rozwijaniu adekwatnych do potrzeb form wspierania rodzin dysfunkcyjnych.

4.5 Alkoholizm

Jedną z poważniejszych kwestii społecznych, będących powodem problemów osobistych i rodzinnych jest uzależnienie od alkoholu. Prowadzi ono do utraty zdrowia i rodzi takie problemy jak przemoc, rozpad rodzin, przestępczość.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej - jako przesłanki kwalifikujące do uzyskania pomocy wymienia m. in. alkoholizm i narkomanię. Szczegółowa regulacja tej problematyki zawarta jest w przepisach odrębnych, tj. Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii.

Jak definiują w/w ustawy, osoba uzależniona to osoba, która w wyniku używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych albo używania ich w celach medycznych znajduje się w stanie uzależnienia od tych środków lub substancji.

Z problemem nadużywania alkoholu wśród mieszkańców gminy Nowy Duninów pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat.

Wyzwania dla gminy Nowy Duninów w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

Monitorowanie skali problemu.
Zwiększenie świadomości społecznej związanej z problemami uzależnień takimi, jak narkomania czy alkoholizm.
Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla młodzieży.
Rozwój efektywnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

	<p>otaczających warunkach (trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego), a w związku z powyższym – wzrost ilości świadczeń przyznanych w ramach zad. zlec. i zad. wł./ bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania,</p> <p>społeczeństwo w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mała liczba liderów społecznych, 2. nikłe zaangażowanie społeczne, 3. niski poziom wykształcenia, 3. za mała edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej i niedostatki polityki informacyjnej gminy w tym zakresie, 4. brak zlecania zadań w zakresie polityki społecznej.
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<p>o podłożu gospodarczym, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ożywienie gospodarcze i tworzenie miejsc pracy, 2. pojawienie się możliwości wyjazdu zarobkowego za granicę, 3. wykorzystywanie walorów turystyczno-krajobrazowych dla rozwoju turystyki i agroturystyki, 4. możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, <p>podłożu społecznym, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rosnąca liczba organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej, 2. rozwój wolontariatu i grup pomocowych, 3. tworzenie lokalnych koalicji w zakresie pomocy społecznej, 4. wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa, <p>pozostałe, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym, 2. tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych. 	<p>o podłożu gospodarczym, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zła polityka makroekonomiczna, 2. słabe uprzemysłowienie – mało efektywna gospodarka, <p>podłożu społecznym, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. postępujące zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych, 2. niekorzystne trendy w masowej kulturze pomijające problemy ludzi niezaradnych, ubogich, starych, niepełnosprawnych, chorych, 3. roszczeniowe postawy klientów wobec pomocy społecznej, 4. brak zainteresowania osób obciążonych problemami społecznymi możliwością przekwalifikowania zawodowego, 5. wzrost skali patologii i dysfunkcji, 6. bezradność, bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, <p>pozostałe, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, 2. brak rozwiązań uszczelniających system finansowania pomocy społecznej (pobieranie zasiłków z

6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowy Duninów na lata 2016-2022

6.1 Główny cel strategiczny

Rozwój systemowego podejścia do problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, podnoszenie jakości życia mieszkańców gminy Nowy Duninów.

6.2 Cele strategiczne szczegółowe

1. Aktywizacja środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych.
2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych, długotrwale i ciężko chorych.
3. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy dziecku i rodzinie.
4. Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom.

6.3 Planowane działania związane z realizacją celów szczegółowych

Cel nr 1 - Aktywizacja środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych.

Działanie	Produkt	Wskaźnik pomiaru celu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie programów i projektów promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy. 2. Realizacja prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych. 3. Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 4. Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. 5. Zabezpieczenie bezpieczeństwa socjalnego osobom bezrobotnym (pomoc finansowa, pomoc materialna, dożywianie).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie liczby bezrobotnych i korzystających ze świadczeń. 2. Zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny. 3. Wzrost poczucia bezpieczeństwa. 4. Nabycie umiejętności poszukiwania pracy. 5. Udział w projekcie KIS. 6. Podjęcie zatrudnienia praca na umowę o pracę, staż / przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych; 2. Liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia; 3. Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych zasiłków okresowego z powodu bezrobocia;

Cel 2 - Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych, długotrwale i ciężko chorych.

Działanie	Produkt	Wskaźnik pomiaru celu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby starsze, długotrwale chore, niepełnosprawne i rodziny opiekujące się nimi. 2. Rozwój pomocy i samopomocy w zakresie zidentyfikowanych potrzeb w obszarze niepełnosprawności i długotrwałej choroby. 3. Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych. 4. Ułatwienie dostępu dla osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych do informacji o możliwych formach pomocy. 5. Poprawa jakości świadczonych usług, skierowanych do osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych. 6. Rozwój wolontariatu. 7. Likwidacja barier w komunikowaniu. 8. Współpraca z domami pomocy społecznej na terenie powiatu plockiego w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i terapii zajęciowej. 9. Opracowanie programów i projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne. 10. Organizacja wydarzeń kulturalno-oświatowych dostępnych dla osób 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oczekiwanym efektem realizacji działań jest poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych do życia społecznego, kulturalnego, rynku pracy i edukacji. 2. Stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb środowisk osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych systemu informacji. 3. Umożliwienie zdobycia i utrzymania zatrudnienia oraz podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych. 4. Większa samodzielność i niezależność osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych. 5. Powstawanie lokalnych programów w zakresie likwidacji barier architektonicznych. 6. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych. 7. Wzrost świadomości o przysługujących osobom z niepełnosprawnością oraz długotrwałą chorobą prawach i 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba programów, projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych. 2. Liczba osób objętych programami. 3. Liczba osób korzystających z poradnictwa. 4. Liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej. 5. Liczba osób biorących udział w aktywizacji zawodowej. 6. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. 7. Liczba osób objętych pomocą wolontarystyczną. 8. Liczba szkoleń poświęconych realizacji

<ol style="list-style-type: none"> 7. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin wielodzietnych i niepełnych, dotkniętych patologią. 8. Tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających. 9. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego oraz sport, rekreację i kulturę. 10. Organizowanie kampanii oraz innych akcji w celu propagowania zdrowego stylu życia. 11. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej. 12. Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych. 13. Grupy wsparcia. 14. Realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. 15. Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci. 16. Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. 17. Tworzenie i wdrażanie 3-letnich programów wspierania rodziny. 18. Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych. 19. Stymulowanie aktywności twórczej, rozbudzanie aspiracji edukacyjnych dzieci i młodzieży. 	<p>do podnoszenia a kwalifikacji, rozwijania zainteresowań, talentów, uczestnictwa w życiu środowiska lokalnego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Brak zachowań ryzykownych u dzieci i młodzieży (alkohol, narkotyki, papierosy, uzależnienie od Internetu, hazard). 	<p>społecznej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa. 5. Liczba dzieci biorąca udział w formach zorganizowanego wypoczynku. 6. Liczba rodzin objętych 7. wsparciem asystenta rodziny. 8. Liczba rodzin korzystających z ośrodków wsparcia dziennego. 9. Liczba uczestników zorganizowanych imprez skierowanych do rodzin. 10. Liczba rodzin objętych kontraktem socjalnym w zakresie wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
---	--	--

<p>rodziców, pracowników oświaty oraz osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy.</p> <p>12. Realizacja programów profilaktycznych w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowanych do grup podwyższonego i wysokiego ryzyka oraz młodych ludzi eksperymentujących z alkoholem.</p> <p>13. Realizacja działań profilaktycznych w obszarze profilaktyki uniwersalnej kierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i osób pracujących z nieletnimi.</p> <p>14. Wdrażanie i upowszechnianie rekomendowanych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.</p> <p>15. Prowadzenie warsztatów umiejętności psychospołecznych kształtujących u młodego człowieka postawy abstynenckie.</p> <p>16. Prowadzenie edukacji społecznej nt. zjawiska przemocy w rodzinie (kampanie, ulotki, informacje i artykuły w lokalnej prasie, konferencje i seminaria).</p>		<p>9. Liczba dzieci korzystających ze świetlicy socjoterapeutycznej</p> <p>10. Liczba środowisk wychowawczych opiekuńczo – wychowawczych.</p> <p>11. Liczba dzieci korzystających ze świetlic opiekuńczo – wychowawczych.</p> <p>12. Liczba dzieci uczestniczących w programach sportowych w ramach profilaktyki uzależnień.</p> <p>13. Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku letnim.</p> <p>14. Liczba osób objętych szkoleniem kompetencyjnym.</p> <p>15. Liczba kampanii, ulotek informacyjnych, artykułów prasowych.</p> <p>16. Liczba festynów, spotkań edukacyjnych, kampanii na rzecz promowania zdrowego stylu życia.</p> <p>17. Liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin. dla osób</p>
---	--	--

8. Planowany budżet

W ramach realizacji działań strategicznych przewidywane jest pozyskiwanie w znacznym zakresie środków zewnętrznych, w tym na działania partnerskie z organizacjami pozarządowymi, będącymi Liderem w realizacji zadań publicznych.

Na działania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowy Duninów na lata 2016 – 2022 środki finansowe będą pochodzić z :

- z budżetu samorządu gminy i powiatu;
  - z budżetu samorządu województwa;
  - środki własne partnerów biorących udział w realizacji celów Strategii (np. organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych);
  - z funduszy zewnętrznych, m.in. z fundacji;
  - z budżetu państwa;
  - z funduszy krajowych (np. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) oraz
  - środki pozyskiwane z celowych programów realizowanych na szczeblu krajowym, np. z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Programu „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, Programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, Asystent Rodziny i innych;
- środki z budżetu Unii Europejskiej (z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) w ramach realizacji Programów Operacyjnych.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność.

Wysokość środków przeznaczonych na realizację Strategii będzie zależała także od stopnia zaangażowania różnych podmiotów – partnerów realizacji Strategii.

Zakłada się, że cele i działania określone w Strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej gminy i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu gminy w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również podstawą starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie określonych przedsięwzięć.

9. Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie Strategii będzie odbywać się co 12 miesięcy. Umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych bądź też narastanie, niektórych problemów społecznych. Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, Urzędu Gminy Nowy Duninów, jednostek organizacyjnych, Posterunku Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów. Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich realizatorów oraz partnerów projektów. Punktem odniesienia będą wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do głównych założeń strategicznych. Proces ten będzie służył identyfikacji osiągniętych wskaźników oraz porównaniu ich zgodności z założeniami Strategii.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Strategii. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko, jako pozytywne